Megjelenik a lap **Temesvárott** minden **kedden.**
Előfizetési dij akár helyben, akár postai széküldéssel:
Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.
Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.
A helybeli előfizetők a lap házhordásáért rendelést tehetnek, a lap kiadó hivatalában.
Szerkesztői iroda: belváros halpiac 12. szám, első emelet.

DELEJTŰ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben Hazay M. és fia Vilm. könyvnyomdájukban, vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasitandó bérmentes levelekben.
Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvétetnek. A beigtatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi dij számittatik.
Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton **műkereskedésében.**

Kedd, julius 9. 1861. 28. szám. Negyedik évi folyam.

Mèg egy szó nemzeti viseletünk ügyében,

vagyis:

Örizzük meg a magunkét.

Az általános nemzeti működések, a melyek a szunyadó és nagyobb részt a külföldieskedések káros hatalma alatt nyögő befolyásokat széttörni, és a szebb, dicsőbb és vérrel szerzett jog alapján megalapitott, a nemzet örök tulajdonává tett, és annak életére mutató jogait fölemelni és a hajdani jogos állásba visszahelyezni törekednek megindultak.

Ugyhiszem, hogy édes hazánk mint közös anyánknak minden hű gyermeke figyelemmel kisérte az elmult idők azon befolyásait és különféle helyekről jött látásait, a melyeknek sokszor akarva, másszor pedig akaratlanul és mintegy kedvezkedésül mások irányában magunkról jó véleményt adandó, jöttek napfényre; másszor ismét a már nagyon elcivilizálódott hajlamunk terelt le a régi jó utról; és gyakran pedig mint reánk mért csapást kellett itt ott nem igen fontolgatva a sodró órában sok olyat elnéznünk és néha tennünk is, mit a megfontolás napjaiban nem nevezhettünk magunkban másképen, mint oly bünt, a mely által féltett, de eddig hiven megőrzött egyedüli vagyonunkat nemzetiségünket sértettük meg. De hála a nemzetek sorsa fölött őrködő igazságos szellemnek és azoknak, kik tántorithatatlan jellemüknél fogva a tenni-tudás erejével megáldva oda működtek és működnek, hogy az elvitázhatlan igazságon nyugvó nemzeti kincseink utódokról utódokra sértethetlenül szálljanak: ez nem történt.

Nem akarom jelen soraimat hosszura nyujtani, a mivégett nyelvünk és irodalmunk körüli jelenlegi eljárási módokat elhallgatom azon reményben, hogy leend nem sokára ugyis egy olyan közlönyünk, a melyben azok bőven kifejtve leendnek; itt csak a nemrég jogaiba visszahelyezett nemzeti viseletünkről kivánok nehány szót elmondani.

Nemde kedves olvasó sajnos dolog, midön az unokáknak arról kell beszélni, hogy az elhagyott nemzeti viselet isméti fölvételénél ezt vagy amazt meghagyjuk-e, nem kockáztatjuk-e eredetiségét? lám ez most mind nincs, ha régen, nagyon régen még attól elődeink el nem pártolnak; hajh! de ne kárhoztassuk azért apáinkat, kik ama kor messze kiható vészt szülő gyermekére nem gondoltak, és hagyták a ragadozó állatok addig marni, mig majd minden jellegüktől megfosztá; ő náluk nem hatott a marás az elevenbe és nem érezték; de nálunk igen, és a fájdalomszülte jajkiáltás egy nemzetet ébresztett föl a cselekvés öntudatára, és hogy körülnéztünk nemde alig ösmertük meg egymásban, hogy e hazának és a dicső elődöknek unokái vagyunk; csak azután kezdtünk gondolkodni és tenni, összeszedtük a megmaradt foszlányokat és ugy apródonként cseréltük föl ujakkal. Lám most mily bünbánó arccal kárhoztatjuk akkori sok elhamarkodott tetteinket; de jó mégis azt tudnunk vigasztalásul, hogy kebleinkben az érzés el nem vásithatott, megtartá fogékonyságát minden jó és szép iránt, és ezek közt a hazai kapja mindig az elsőséget; hisz egy szó és mint varázsütésre érzé és tudta mindenki, mi a kötelessége, de ez nem is lehet máskép ott, hol egy a sziv-hazánk, mert annak minden dobbanását érzi kiki közülünk; de vajmi nagyon csalódnánk, ha nem tudnók azt, hogy kivételes egyesek részéről, kik a puhaság örvényébe sodortattak, mily ellenvetéseket tettek saját ugy mint közös nemzeti viseletünk irányában, pedig tudjuk, hogy az ily homályban élő vitézek azok, kik a külföldi viselet bármely bebizonyult kényelmetlen- és célszerütlensége ellen soha nem szólaltak föl, megelégelvén azt, hogy idegen, és a mi fő, tán azért pártolják, mert nehezen van meg bennök az, a mi által elég erősnek éreznék magukat eleget tenni azon nemzeti kivánalmak elősegitésében, a melynek jelmezét hordozzák. Ezek azonban, miután csak a divat utánzói, nem lévén semmi céljuk — nem érdemes, hogy róluk többet szóljunk.

Ezután jött a magyar viseletről orvosi vizsgálat kimutatása egészségi szempontból; ezen eredménytelen sajnos fölszólitással ugy hiszem — miután az ilyen nagyon szokatlan valami — csak ellenségeinknek adtunk fegyvert kezökbe, hogy a többi roszvéleményből származott nem a legszebb nézeteiket rólunk evvel fűszerezhessék. Ez — mint saját tapasztalatomból is tudom, hallván számos vidéken az ez ellen kifejezett rosszalást — bátran elmaradhatott volna, és a jó akarat nem lett volna kénytelen az igazságos véleménynek ily áldozatjává lenni. Távol tőlem minden célzás, midőn visszautalok ama korba, mikor az ily páratlan és csak viseletünket elferditő fölszólalások nem voltak, és mégis a szép, föstői jellegek párosulva a célszerü és egészsé-

géssel — föltünővé tették nemzetünk viseletét minden népek előtt. De hagyjuk ezt és térjünk oda, hol a veszélyt látjuk közeledni.

A történetből tudjuk, hogy mint számos keletről hozott szokásai őseinknek, ugy viseletünk is a nyugottal közvetlenül érintkezés miatt nem kis változást szenvedett; de ez még teljes eredetiségét nem rombolta le, hanem az csak jobban átalakulásnak nevezhető, miután azt e nemzet maga eszközölte; a ki arra is gondolt, hogy a jelleget mindég föntartsa, a mily állapotban mai időnkig fönn is maradt, csak kevés változást kellet rajta tenni, hogy az a kor kifejlettségének szinvonalán at többi mellett megállhasson, a miáltal változatlan fönmaradását is bebizonyitotta. Az europai divatvárosra a melynek szeszélyez változatosságu utánzásaira a divatvilágban nemzetünk a követelést föl mondta, — ez nagy hatást szült, és sokan, kik azon meggyőződésben voltak, hogy müvelt ember azon egyetlen divat viselet nélkül nem is képzelhető, csalódásokban kiváncsiságoktól hajtatva körül néztek, hogy valjon ki merészkedik ellenük föltámadni? és ime, kit kell látniok — a magyar nemzetot, ezt a hallgatag és példás béketürő, sokat elszenvedő keleti fajt, kiről ők, ha megemlékezni érdemesnek tartják is, nem akarrnak másként nevezni csak barbarnak; még azt a sok élelmi szert, a mit mi adunk nekik, hogy csak éljenek és minket gyalázhassanak, még azt is az ő fényes bölcsességünknek mireánk sugórzásának köszönhetjük, és még ezek akarnak ellenünk fordulni? kérdik ők. Mi nem kivánjuk a mást, kanem szent kötelességünknek tartjuk megőrizni a magunkét. — Ezen győzedelmet nekünk odaengedni sekogy sem akarják annyival is inkább, miután a divat világ kormányzőinak tehetsége a sok elferditett viseletek kigondolásán kifáradt, és szinte jól esik nekik a másokon látott, de reményünk lehet, hogy nemsokára magukénak elnevezett — oly viselet forrásához jutni, a mellyel szeszélyük által több éveken át vezethetik ismét a divat hű utánzó szolga seregét Igy nagyon természetes, hogy ismét a nagyon régi, de általunk már ösmert uthoz folyamodtak: n hozzánk váló leereszkedéshez, a mi által midőn viseletünk utánzására adják magukat azt gondolják, kogy mi most is a régiek vagyunk, és még dicsőségünknek fogjuk tartani, hogy ők ezt teszik, korántsem, ne higyjék, hogy mi ezáltal ismét eltántorodunk, mint oly sokszor, és sajátunk vezetését másoktél utánozandjuk. Erre nézve nagyon föltünő lehet mindenki előtt, hogy a magyar lapok mily örömmel tudatják, hogy már külföldön állandósitani törekednek nemzeti viseletünket és már párisi-magyar (??) divatképek után is öltözködnek. Jaj neked magyar viselet, ha már ennyire vagyunk.

Mily hamar fog az ily magasztatás sokakat oda vonni, ezek ismét mások követik, és egyszerre csak itt lesz a párisi-magyar viselet általánosságban. Nem mulaszthatom el itt megkérdeni azoktól, kik ezt az elnevezést adták, hogy: párisi-magyar divat — még csak nem is magyar-párisi, hanem megforditva, — hogy tulajdonképpen honnét, micsoda szótárokból szedik elő a szavak és elnevezések oly ferde használatát, a mely által csak magukat teszik nevetségessé a nemzet előtt. Valóban messze mentünk, és bajjal tudja valaki azt, hogy hol lehet az a kiálló szirt, hol az ily gondolatok termő és terjesztő fák rohanásukban beleütődvén, megállapodásukat valahára elérjék.

Ime az elhamarkodottság — a mire idővel kilátásunk lehet — mily gyorsan oda dobná e vagyonunkat is, és kérdem, tudnák-e ők ugy kezelni viseletünk fejlődését mint saját magunk? érzik-e ők azt, a mit mi érzünk őseink viseletében? — bizonnyal nem; nehezen adatott meg az a külföld bármely fiának, hogy azon fönséges eszmét, a mely őseinkről reánk maradott ugy érezze mint mi, mert egy ezredéves történet napjaiba mintega belegondolni magát mintha azt átélte volna, nem képes, és igy az azokból kifolyó szép eszmék láncolatát a melyek bennünket vezérelnek tetteinkben föl nem foghatván tudni fogja, hogy az oly fényes mult után csak azok, kik mindazt örökségül birják — tarthatják továbbra is fenn. És ezen jogot kell hogy megtartsuk, miért öltözködjünk mink ugy saját nemzeti viseletünknek tartott és külföldön gyártott mintái szerint, mikor az ugyis csak utánzás. Azon viselet, a melyt, őseink magukkal hoztak és időnként a kor kivánalmaihoz változva, de az eredetiségét mindig föntartva viseltek hazánkfiai jó és balsorsban egyaránt, és még abban a századokban is föntartva magát, a melyről ag ének mondja:

Háromszáz esztendő óta,
Szomoru a magyar nóta, —

csakis a föntebb emlitett korban tértek el attól; és most midőn azt ujra ismét fölvettük oda figyeljünk-e és azt kövessük, a mint az meghurcolva az érzéketlen divatvilág kezelőitől, majd igy, majd ugy jövend el mihozzánk? Valóban az volna a legnagyobb bün, ha a szépen megkezdett ösvényről ismét letérnénk mások gondatlan vezetése miatt és a saját magunkénak másoktóli utánzását követnők. Jó, viselje az, a ki akarja; de ne higyjük, hogy őket ugy lelkesitené mint minket, mert csak mi érezzük azt, a mi ahhoz hozzákötve van. Legyünk tehát óvatosak hazám leányai és fiai, ne hallgassunk minden szóra a mely által bármit is kockáztatva látnánk nemzetiségünkben; kövessük a nemzetiség szelleme által megmutatott utat tántorithatlanul és azon nem mint divatot, hanem mint legfőbbet tekintsük nemzeti viseletünk eredetiségének föntartását; ne örüljünk annak, ha egy külföldi fölveszi bármily nemzeti ruhadarabunkat, és ne kövessük, ha ő azt saját szeszélye szerint idomitva magunkénak mondja, mert azáltal ismét elsodortatunk, hanem legyünk vigyázók és kiki járjon tetszése szerint hazai viseletében: csak ugy szállhat az elferdithetlenül a késő unokákra.

Vas Borona.

HIRLAP OSZTÁLYA

Hugo Victor beszède

a béke-congressusban Párisban, aug. 21-én 1849.

(Folytatás.)

Nem lehet uj négyszázadra szükség, hiszen nem a tornyosuló események idejében élünk-e? nem ragadtatunk-e mintegy a rohanó fejlemények árjaitól és a szárnyaló eszmékéitől? s meglepne-e, ha egyetlen év megérlelné e müvet, mely különben egy évszázaddal birkózott?

Ám nyilatkozzatok ti franciák, belgák, németek oroszok, tótok, europaiak és amerikaiak! mi legyen a mi tisztünk, hogy mielőbb megérjük e nagy napot, midőn egymást szeretjük?! Szeressük egymást! ezen eredményében a béke müvének rejlik a legjobb eszköz, Isten szándoklatainak elősegitésére, mert hiszen az Isten e szent célt tüzé elénk, és láthatjuk a mindenható irányzatait, melyek minden oldalról keresztül világlanak.

Mint merülnek föl gyakran a legsivárabb környezetből a lángeszek s nem-e mindannyian a béke céljaira törekednek? Mily haladás ez! s minő egyszerüsitések lépnek föl minden dolgokban! Lám a természet nyers eröit az emberi szellem nyomról nyomra leigázza, és az anyag mindinkább az értelem rabjává, a müveltség szolgájává lészen. A harcok tényezői mind tehetlenebbekké törpülnek a béke hősei előtt! Távoli népek kezdenek érintkezni, — maguk a távlatok közelegnek egymáshoz, s ezen közeledés nem egyébb, mint a testvéri egyetértés kezdete.

Idvezeljük a vasutakat, melyek Europát majdan közel oly térré varázsolják, mint a középkorban maga Franciaország volt, — köszönet a gőzhajóknak, melyek segélyével most a nagy oceánt rövidebb idő alatt átszelhetjük, mint hajdan a középtengert. Ezen arányokban haladva, alig van messze az idő, midőn a világot majd oly módon futhatandjuk be, mint Homer istenei az eget 3 lépéssel befutották.

Néhány év még, s a villanysodrony az öszhangzó gömböt egészen körülövezendi, tettlegesen is átkarolván a világot.

Uraim! ha én az Isten ujjmutatása nyomán ez erő és eseménydus világküzdelmek töméntelen torlatait buvárlani megkisérlem s a jólét és béke nagyszerü céljaira tekintve átgondolom, mint hatott és működött ezek javára a gondviselés, és ellenükre a politika; erkölcsi szemlélődésem szomoru emlékek fátyolai homályositják.

A nyert statistikai eredmények nyomán összeállitott államköltségvetések mutatják, hogy az europai hatalmak évi kiadásai seregeik tartására nem kevesb, mint 2 milliardra rugnak, mely összeg a harc-készülékek és szerek fönntartási költségeivel együtt bátran 3 milliardra tehető; — ehez adva már most a közgazdászattól elvont erőit legkevesb két milliónyi élte virágában diszlő egészséges ifju nemzedéknek, csekély számitással egy milliardnyi értékben: — kiviláglik, hogy az emberiség sem anyagi sem szellemi haladása érdekével nem igazolható ezen intézmény, t. i. az europai állandó hadseregek évenként 4 milliárdnyi óriás költséget emésztenek föl.

Uraim! A legutóbbi béke Europában 32 évig tartott, s 128,000 milliónyi mesés összeg pazaroltatott el ez idő folytán a legcsendesebb béke dacára a háboru céljaira!

Tegyük föl, hogy Europa népei a gyülölet, a bizalmatlankodás, a versenygés és féltékenység, mint egymás megsemmisitési kisérletei helyett egymást szerették volna, — tegyük föl, hogy azt mondandották: mielőtt mi frankok, angolok, németek valánk, mindenekelőtt emberekké születénk, kik a nemzetek külön szakadozásai dacára mégis csak egy családot kell hogy képezzenek, s ezen 128,000 milliónyi összeget, mi a béke idején a háborura fecseréltetett a bizalmatlanság okából — forditanók a népek bizalmi céljaira, — ezen a gyülöletre áldozott 128000 milliót, áldozzuk most a közegyetértésnek; ezen a hadszerekért kidobott 128000 milliót használjuk a béke eszközeire, a munka, az értelmiség, az ipar, a kereskedés, a hajózás, a müvészet, a földmüvelés, a tudományok fölvirágoztatására. Mindezeket föltételezve minő eredményeket várhattunk volna el!

Ha ezen 128 milliárdnyi óriás összeg a 32 békeév lefolyása alatt Amerika hozzájárulta mellett az imént érintett célokra lett volna forditva, tudják önök uraim, mi lenne a következése? A világ kinézése egészen megváltozandott volna! A földszorosok rég keresztül lennének már vágva, csatornák ásva, s hegyek átfurva; a vasutak ma már behálózandnák mind a két szárazföldet s a világ kereskedelmi hajói megszázszorozandnák magukat; — és seholsem ütközendnének szemeink sivár térekbe, sehol a roppant területü mocsárakba. Már eddig rég házak emelkednének a mostani pusztákon, és nyilt kapuk törettek volna a forgalom számára, hol ma még csak sziklacsucsok meredeznek.

Ásia meg volna már nyerve a polgáriasodásnak, s Afrika hihetöleg megnépesitve, — a világ minden erén bugyognának már föl a gazdagság forrásai, majdnem nyomonkint, — eltüntetvén a szegénységet. És tudják önök uraim, mik tünnének el egyszersmind a szegénységgel? — A forradalmak!

Igen, a világ arculata meg volna változva, a surlódás helyett egymást békés uton világositnák föl az emberek; — forradalmak helyett gyarmatokat szervezznének, s a helyett, hogy most a mivelődést a barbarismussal akadályozzák, elölnék a durvaságot a mivelődés terjesztése által.

Látják önök uraim, mily vakságba döntötte a kormányokat és nemzeteket a harcóktóli elhamarkodott félelem.

Ha Europa a 128 milliardot a 32 év alatt a nemlétezett háboru helyett a létező békére forditotta volna, mondjuk ki, mondjuk nyiltan és fennen, hogy mitsem látnánk azon siralmakból, miket most látnunk kelletik. A szárazföld harctér helyett mühely képét viselné, s a szomoru, rázkódtató tünemények, Piemont kimerülése, Róma, az örökvárosnak a nyomoru emberi politika moz-

*

galmai alá sülyesztése, — a nyugtalan Franciaország szomorusága és szegénysége, — a mindenütt tátongó nyomor, gyász és polgárháboru, — — mind; mind nem volnának szemeink előtt, a jövőt nem látnók setétbe burkolva, s ezen siralmas és enyészetes látványok helyett a remény, az öröm, a kegyelet, és az összes emberiségnek a közös jólét utáni törekvése gyönyőrködtetné szemeinket. S a polgáriasodás által fölszabaditott munkában az egész világ egyetértésének méltóságos sugárzását látandnánk.

Méltó tárgya a szemléletnek.

(Vége köv.)

Borosjenői Bornemissza Pál végrendelete 1639. September 12-ről.

Közli Dr. Ötvös Ágoston.

Legyen az én teremtő Szent Istenemnek neve örökké áldott.

Mivel az én Istenem ellen való vétkes cselekedetemért naponként fejemen látom igaz itéletéből, (nem ugy, mind az által az mint érdemleném) hanem irgalmassága szerint való látogatásit. — Egy időtől fogva magamon tapasztalván ő Felségének sulyos kezeit, és egésséges életem felől igen kevés, avagy semmi reménységem lehet. Mindazáltal ugy bizodalommal ragaszkodni az én teremtő Istenemhez! mig tartja ez álhatatlan világban életemet — ő Felsége kegyelmességén áll. Mostan kicsinnyé meg könnyebbedvén, csendes elmével, és jó lelki ismerettel meg látogatott Istenem, — elsőbben, az én kegyelmes Istenemnek ajánlván életemnek minden részeit, ha ő Felségének ugy tetszik: ez bizonytalan életbül ki akar költöztetni, és az ő szent fijának érdemeiért lelkemet az örök dicsőséggel akarja megkoronázni; — azért szüntelenül ő Felségét nagy lelki alázatossággal imádom; kérem is igen nagy bizodalommal, hogy az én büneimet eltörölvén ingyen kegyelmezzen meg nekem bünösnek. — Testem pedig hogy az dispositio szerint jó akaróimtul tisztességesen el temettessék, elhagyott jó akaróimtól kivánom. Átkozott, valaki az én koporsómon bársonyt temettet; hanem csak fekete bakacziát ónas szegekkel valót, mivel életemben ha nem viseltem az Bársonyt, az én Istenem eleiben nem gőgösen kell ez hitvány testet vinni. — Nekem pedig az szegény Komám Pálffi György[1]) temetése mellé csináltasson az atyafiam[2]) egy olyan kis kápolnát, abban temessenek el.

Mindeneknek előtte az én el hagyott árváimnak főtutorul, az én kegyelmes uramat, s kegyelmes asszonyomat hagyom, igen nagy alázatossággal kérvén, hogy legyenek oltalommal nekik. Megemlékezvén ő Nágok, nem csak mostani méltóságos fejedelemségekben, hanem annak előtte is igaz szivvel való szolgájok voltam. Ugy tetszik mostani méltőságos állapotjokban is ő Ngát, nem hon heveréssel, hanem continuitással szolgáltam.

Ezeknek utánna az én gyermekségemtől fogva való jóakaró uraimat, Kornis Zsigmond uramat, Nagy Pál, Kemény János, Rhédey[3]) uramékat, Bethlen Ferenc uramat, Huszár Pál, Péter és Mátyás uramékat, — mivel gyermekeim nem idegenek ő Kegyelmeknek is; — Vér György és Mihály, Kőrőssi István és Veres Ambrus uramékat kérem azon: ha ő keglmeknek derekas dolgokban nem szolgálhattam is, szemek előtt viselvén igaz synceritásomat, legyenek oltalommal szegény elhagyott árváimnak, ugy mint tutorok.

Előttem viselvén, ha mi javai lehettenek ez bizontalan rosz életnek: Azokban az én jó Istenem jó részt adott volt nekem is; mert gyermekségemtül fogva jámbor hüséges szolgálatra segitvén engem, többire tapasztalhatóképpen nevelte állapotomat. De mivel minden állapotoknak vége csak az halál: máról holnapra való tökélletlen dolgot is, vihessen-e végben ember, — nem nem tudhatja. Ezekhez képest keveset javaimrul tam aquisitis, quam aviticis teszek ilyen testamentumot pro reali observatione.

Mindeneknek előtte, mivel az én Istenem Kedvem szerint való tökéletes feleséggel áldott vala előszöri házasságomban is meg engemet, kitül is nem kicsiny szóbéli szomoruság által kelletik megválnom; ő tőle maradván két leányim, annak utánna az Ur Istennek Kegyelmes vezérlésébül ujabb házasságra vévén magamat, ez atyafiamtul is egy kis leánykát adott Isten. Hogy azért holtom után ki ki ehez tartsa magát, lelke veszedelme alatt kénszeritem. Az Ur Istennek áldási se szálljanak azokra, valakik ez kivül igyekeznének cselekedni.

Ha azért az én Feleségem Csukássi Zsuzsánna megbecsüli holtom után is az én nevemet, tökélletes jó hirben, névben viseli magát, és el maradott szegény árváimat nem ugy mint mostoha, hanem mint édes anya, Isteni félelemben és gondviseléssel tartja, és neveli; egyszóval: valameddig nevemet meg nem változtatja: minden jószágomat, melyeket birok, szabadoson birhassa; de ugy hogy gyermekimet tisztességesen készitse az kiházasitássokra, ugy mint jó ember gyermekit szokták készitení. Ha pedig Isten az időt adná érnek is, hogy szerencse találná őket, tizen hat esztendőknek előtte, átkozott az ki férhez adja akár melyiket is. [4])

---

[1]) Elődje, a borosjenői főkapitányságban.

[2]) Az az a nője.

[3]) Rhédei Ferenc, marmarosi főispán, később egy pár hónapig — 1657. November 3-tól 1658. Január 24-ig erdélyi fejedelem.

[4]) Nagy Iván ur Magyarország családai között Bornemissza Pált is megemlitvén, irja hogy 3 leánya maradt. De ki volt nője? nem emliti. E végrendeletből kitünik, hogy Bornemissza Pálnak két nője volt. Az elsőtől maradt két leánya, a második nőjétől Csukási Zsuzsannától pedig 1. — Arra nézve ki lett legyen első nője felvilágositást ád egy 1643-ki Junius 18-án Deésről Belényesi Ferenc, és Jenei István fejedelmi hites táblai jegyzők aláirása alatt költ relatoria, melyben a Fejedelemnek jelentik, hogy Szerecsen István magvaszakadtával, midőn annak jószágait Hátszeg vidé-

Ha pedig Feleségem az én nevemet megváltoztatja, letévén a Dost, — mennjen ki a jószágból, semmi nemü javaimhoz köze ne legyen.

E féle állapotokban Istennek kegyelmes dispositioját mivel ember nem tudhatja: ha pedig leányimnak holt mássok történnék maradék nélkül, s feleségem is meg találni halni, minden jászágim, vagy javaim szálljanak egy testvér hugomra.

Erdélyben levő jószágim, mivel Kékesen kivül az leányimé, — az is, ugy mint Kékes[5]) legyen gyermekeimé.

Ezeket sietséggel irtam. Ha Isten meggyógyit, másképpen fogok leirni némely hátra maradt dolgokat.

Irtam Fejérvárt 12-a Septembr. Anno 1639. [6])

(P. H.) Bornemisza Pál m. p.

Mivel jöttek meg küldötteink Bécsből?

A kik a dolgok állását egy kicsit alaposabban ismerik, csak mosolyogtak a legközelebb mult vasárnapon, a midőn Pesten egyszerre hire futamodott, hogy a magyar országgyülés feliratát Bécsben feltétlenül visszautasitották, s hogy már most a szép és nagy Magyarországot megint oda adják Schmerling urnak, hogy gazdálkodjék benne, ugy amint kényekedve tartja. Tudniillik: oszlassa szét az országgyülést; nevezzen ki a régi beamterekből fő- és alispánokat, szolgabirákat, esküdteket és hajdukat, hozza vissza Pestre polgármesternek Conrádot, Debrecenbe pedig Csorbát, s más ily alázatos szolgáit a német vasvesszőnek: s midőn mindez megtörtént, hirdesse ki a hetedhét országra szóló Reichsrathválasztást!

Hogy a magyar vérben és vagyonban minden áron duskálni szerető osztrák reactiónak mindenekfelett ily vállalatokra volna kedve, senki sem tagadja. Azonban nagy szerencsétlenségére ezen rablánckovácsoló pártnak a 12 év története bebizonyitotta, hogy rendszerük három annyiba kerül, mint a mennyit jövedelmez. Éppen most készité el Plener ur, a bécsi pénzügy- vagy inkább bankóügyminiszter azon költségvetési tervet, melybe az osztrák kormányzás a legközelebbi évben kerülni fogna. Ezen terv szerint az adók azon irgalmat nem ismerő mennyiségben vannak számitásba véve, mint a hogy a mult évben is kiszabattak, s mégis már az első összeállitásnál azt vették észre, hogy 42 millióval kevesebb lesz a bevétel, mint a kiadás.

Eleinte megörvendeztek Bécsben e szokatlanul csekély deficit hallatára; azonban az öröm rövid ideig tartott; mert a számadással foglalkozó tisztek kissé jobban megszopogatván a rajzón végét, kisütötték, hogy bizony nem 42; hanem 116 millióval lesz kevesebb a bevétel az elkerülhetlen kiadásnál, s még ez is csak akkor, ha az europai politika tovább is oly félalvóban marad, mint nehány hó óta van, arra pedig nem igen biztosak a kilátások.

Ezen eredmény napfényre jövetele nagyon lehütötte a német urak buzgóságát, s arra a gondolatra jöttek, hogy tán mégsem kellene oly nagy urat játszani, ha nincs pénzük hozzá. Aztán meg azon eszme is megfordulhatott agyukban, hogy mí történnék akkor, ha vissza kezdvén állitani a megbukott rendszert, éppen akkor találnának készen lenni munkájokkal, a midőn a keleti, vagy velencei háboru kitalálni ütni? Van annyi belátásuk, hogy tudják, miszerint egy garas pénz nélkül, s belől elkeseredett hazafiakkal, háborut folytatni nem lehet; különösen akkor, a midőn a két év előtti hadjárat költségei is csak kontóra irattak fel, s legnagyobb részben maig sincsenek kifizetve, mert az akkor a bank kasszájára küldött, s később részletesen kibocsátott 200 milliónyi államkötelezvényekre csak igen gyéren jelentkeztek az áláirók.

Nem volt tehát más mit tenni, mint visszavonulni poros irószobáikba s ráhagyni a magyar kancellárra, hogy ez egyedül végezzen a magyarokkal. — Ezzel egyszersmind részünkre az első előőrsi ütközet meg volt nyerve. Vay Miklós báró elkészitette azon ovatos nyelven szerkeztett kir. leiratot. Nem mondjuk, hogy ezen legujabb kir. leiratban nincs elég olyasmi, a mi mindnyájunkban fájdalmas érzést gerjeszt, hanem a kölcsönös mérséklet majd megorvosolja a bajokat, hacsak a német miniszterek megint be nem avatkoznak dolgainkba, mikhez semmi közük

Például: igen sajátszerü szinben tünik fel, hogy a mostani országgyülés mintegy utasittatik azon eljárása követésére, melyet az 1790-ki honatyák megkezdtek. Ebből az következnék, hogy a mit egyszer valaha egy országgyülés tett, azt a többi is utánozni tartozzék.

Ám legyen. Kövessük az 1790-ik országgyülés eljárását; de kövesse akkor maga a kormány is, mely e példát a régi okmányokból felkereste. Tud-

---

kén a fiscus számára elfoglalni akarták volna, a többek között ennek ellene mondott Bornemissza Zsuzsanna, Kemény Boldizsárné, és Bornemissza Katalin, Bornemissza Pálnak Kendefi Annátóli hajadon leánya. E szerint tehát igy lehet e tényt hitelesen megállitni: Borosjenői Bornemissza Pálnak első nője malomvizi Kendefi Anna, kitől 2 leánya Zsuzsanna gyerő-monostori Kemény Boldizsárné, és Katalin losonci Bánfi Dénesné, ki 1674-ben lefejeztetett. — Második nője: Csokási Zsuzsanna, ettől egy leánya Anna első Apafi Mihály fejedelemnő. (Az eredeti relatoria a Kulozsmonostori levéltárban, másolatban pedig gróf Kemény Jósef, Diplomatarium Trans. Supplem. X. p. 125.)

[5]) Kékes, falu Doboka megyében, jelenleg a Kendefi család birja.

[6]) Ezen végrendeletet egészen maga kezével Bornemisza irta, melyet kivülről hat pecséttel zárt le. A külboritékán ez áll: „Anno 1639. in Septemb. Utolszori Beteg állapatomban való rövid dispositiom.“ Mely mellé később ezt irá: Anno 1641. die 12-a May. Albae. — Revisa et Confirmata. Paulus Bornemisza m. p. — Az eredeti megvan Mike Sándor ur ritkabecsü kézirat gyüjteményében.

Dr. Ötvös.

juk ugyanis, hogy azon évben II. Leopold király koronázó-országgyülést hiván egybe, már magában az országgyülési meghivó levélben a József császár által erőszakosan eltörlött alkotmányt **teljes épségében** helyreállitotta.

Most azonban Magyarországot egy iszonyatosan meacsonkttott, s minden becsétől megfosztott alkotmánnyal kinálják: mindeddig hallani sem akarnak legszentebb törvényeink tiszteletben tartásáról; a meg nem szavazott adókat Európában sehol sem hallott erőszakkal szedik be, s a kik a legsarkalatosabb törvényeket kényelmesen félrevetik, azt követelik, hogy az országgyülés ne csak a netán jogai korlátozó törvényeket szentül tartsa meg, de még azon szokásokhoz is lelkiismeretesen ragaszkodjék, a miket egykor öseink véletlenül éppen jónak láttak behozni.

Ha oly komoly nem volna a tárgy, mosolyogni lehetne felette: a kormány a sarkalatos és a nemzet szabadságát örökre biztositó törvényeket lábbal tapodja, tölünk meg azt is megvárja, hogy még a puszta szokásokhoz is kénytelenek legyünk alkalmazkodni.

(P. U.)

TÁRCA.

A Holló-költő.

(Történeti beszély.)

Irta **Sarkady István.**

((Folytatás.)

— Te szép vagy egészen! A tenger is azonegy az ő vizével, az okozat nem különbözik okától, a következmény előzményt föltételez. Ugyanazon föld szolgáltatja a gyémántot kristályt és az aranyat, ugyanazon eledel növeszti a hust és a körmöt: ily szép testben a lélek csak Bherat zenéjének hangján nyilatkozhatik. Nincs hozzád hasonlitható a Rama hidjától egészen a hóval boritott Himalaya tövéig. Téged látni annyi mint megizlelni azon mennyei forrást, mely édes mint a tej és méz, fölébred az emberben minden érzelem.... de a vágyak világán felül van az események világa. Alma tmban mindig téged láttalak, te voltál ábrándjaim szerelemtteremtő ideálja. Oh hölgy! lelkemet szemlélődésből elmélkedésbe ringatod által, hogy mint istenes joghi a napot, én is legnagyobb boldogságomnak tartsam: tégedét örökké szemlélni . . .

Ifju! — válaszolá átható érzékenységgel a hölgy; megnyerted szivemet; e tul te lész vágya, reménye, boldogsága lelkemnek . . . Én szeretlek!

— Üdvösséget hirdetnek ajkaid — én rabod vagyokt

— Szerelmed boldogitó napfény nekem, mely világot és meleget áraszt egyhangu életemre. Tartsd meg nekem minden viszony között szivedet — én számolok reád!

— Ugy áldjanak meg az istenek — mondá magasztaltsággal az ifju; hüségem örök mint a világ, mely az Oceánon hullámzó lotus-virágot képez . . .

E pillanatban a király kiséröivel a beszélgetőkhöz lépett, s meglátva az ifju költőt a hölyek lábainál, indulatosan kiáltott fel:

— Cosalia! gyermekem! . . .

II.

A szeszélyes sors gyakran nagyon is kiméltelen kezekkel nyul be az ember életének urnájába; főként Indiában egyesek élete ép oly csudálatos, változó, a hihetetlenségig mesés mint nemzeti történetük, melyben az emberi szabadság eszméje számüzetve, a szolgaság és végzetszerüség közti küzdelemnek találjuk erős kinyomatát.

A kortina változik . . . Roppant erdőségbe vezetjük az olvasót, mely kiterjedésre nézve két jókora europai országgal versenyez; középtáján megmérhetetlen domboruság emelkedik, melynek keleti oldalán ezüst szalagkint egy folyam tör elő, mely az erdőségen lármásan átkigyózván, végre a szent Gangest növeli kristály habjaival.

E domboruság csucsa, — zöld halmokkal környezett,— kerek sikság, melyen sziklatömegből mesterségesen kivájt pagoda áll, miről a hinduk között ezerféle rémmese keringett, melyek szerint e helyen ölte volna meg Dasaratá király a bünbánó Jaginadattot, miért is elátkozá az ártatlan vérrel megfertőztetett helyet, s hogy innen mindenkit elrettentsen: Pidrubadi (a pokol istene) tiszteletére imolát emelt. E regét Valmiki öreg bramin megható episoddá dolgozta föl.

Beszélyünk történetének idejében e borzasztó hely közbeszéd tárgya lőn, hol — mint állitották — egy nagybölcsességü jós meggyógyitja a betegeket, belát az emberek sorsába, ismeri a jövendőt, s megtudja mondani az órát, melyben bekövetkezik a — halál.

A babonáskodásban gyönyörködő nép hitelt adott a hirnek és szükségeiben tolongni kezdett a nem régen annyira retegett helyre.

Sötét, keskeny ösvény vezetett a pagodához, mindkét oldalról rémes erdőség terült el, ugy hogy a szem látereje alig hathatott husz lépésnyire.

Jelenleg a leirt ösvényen egy fényes öltözetü ifjut pillantunk meg sietve haladni : . . Egyedül van, gyakran megmegáll, széjjeltekint, meg ujra folytatja vándorlását.

Végre céljánál volt, a pagoda ajtaja szantalfából ügyesen kifaragva Shiva istenséget ábrázolá, mely egy arany zsinór meghuzása által nyilt meg.

Az ifju remegve lépett be, egész valóján hideg borzadályt érzett; ijedelme még fokozódott, midőn a kápolnácskát üresen találta . . . Ifjunk kissé elgondolkozni látszék, ha valjon folytassa-e merész kalandját, vagy eredménytelenül lépjen vissza? Pár pillanat mulva kibékült sorsával és tétova nélkül a szentély felé intézte lépteit.

A kápolnát gömbölyü, szük üreg képezé minden ékitvény nélkül, csupán a bejárásnál volt egy medence, mely fölött krokodilalaku vizedény vala, emlékeztetésül arra, hogy e hely istennek van szentelve. Felül a szentélve. Felül durva függönyök takarták el, melyen müvészi kezektől Pitrubadi, az alvilág istene volt jelképezve, jobbjában háromágu izzó vasvillát, baljában egy tükröt tartott, melyben a hindu képzelődés szerint minden földi teremtmény tettei visztükrözének; körülötte az elkárhozott lelkek izzó szén fölött üstökben állanak, mig a hátrészben a ditektől származott ördögök Aya-Griva vezérlete alatt láthatók.

Az ifjut e látmány megdöbbenté, de csakhamar erőt vett ijedelmén férfias elhatározottsága: hirtelen megragadta a függönyt, de azon pillanatban egész lényén erős, villanyos rángást érzett, mire elbocájtván a függönyt, kissé hátratán-

torgott . . . A másik percben a függönyök széjjelnyiltak, s a kétségbeesett ifju előtt egy nyájas, szelid tekintetü férfiu állt, kinek ruházata egyetlen pamutdarabból volt. Minden szó nélkül itallal kinálta meg az ifjut, melynek megizlelése után minden félelmét elvesztvén, bátor és határozott lőn, s szabadságot vett megszólalni.

— Ismeretlen férfiu! — ugy mond — arcod elárulja, hogy te a hatalmas Pidrubadi papja vagy. Én Airavatu királya vagyok, gazdag és rettegett mint a hasonnevü elefánt, mely minden többi elefántot nemzé, — mégis boldogtalan! Nemzetem jóssai hozzád utasitottak tanácsért, mert bölcsességed a négy örökfolyamon tul mind a három világrészben ösmeretes. Pidrubadi kegyelmébe fogadott téged, kinek kezében van a — halál. Te minden földi dolgot ismersz, mert birod az ég titkát: a szivek és vesékbe láthatni . . . Én szeretek mint kikelet a napsugárt, tavasz a virágot, éj a csillagokat, reggel a harmatot. Kana-Kavarna leánya, a gyönyörüséges Cosalia birja szivemet,

Itt az ifju elhallgatott, mert a hatalmas Pidrubadi papján görcsös rángást észlelt; de csakhamar ismét visszanyerte szelid komolyságát és válasz helyett intett az ifjunak, hogy kövesse.

Egy rugony megnyomása által láthatatlan ajtócska pattant föl, melyen eltávozának.

Sötét, egyetlen csillagforma fény által kétesen világitott üregbe jutottak; egyszerre a csillag lobbot vetett, lassankint fölemelkedék, s szemkápráztató ragyogás özönlé el az üreget.

Az idegen tisztán kivehette a tárgyakat . . . A mágiai tudomány, büvészet, magnetismus, chemia minden eszköze és kelléke megvolt itt; egyik zugban százféle füvek voltak halomra rakva, melyeknek titokteljes gyógyerejét mi többé — fájdalom! — nem ismerjük; az egyszerü háromlábu faasztalon görebek, kökorsók valának müvészi rendetlenségben; mig egy alacsony szekrényen irott régi könyvek hevertek, melyeknek nyoma sincs többé föl, nem kis hátrányára a tudománynak. Egyéb butorzat nem vala látható.

— Ifju! — szólt ünnepélyességgel Pidrubadi papja; ime meghallgattam kérelmedet, fogadd e füvet, s vidd magaddal; hét nap és hét éjjel szántsd meg, azután éjjel, midőn a hold legszebben süt, csépeld ki királyi pálcáddal; a magvakat gondosan szedd össze, s menj el Ayodhiába s szórd azokat szerteszéjjel az országban. Ovatos légy, szüken bánj vele, hogy maradjon föl; azt azután vizben hetvenhétszer forraltasd meg, s e léből itass a királyleánnyal, meglásd kimondhatatlanul beléd fog szeretni — Cosalia.

— Bölcs férfiu! az égtől sugallott tanácsodat követni fogom; áldj meg és távozom. Szerencsés napjaimban megemlékezendem rólad. Oh Pitrubadi papja, legyen nokem a te igéd szerint!

Ezzel elváltak.

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

Bukurest, jun. 26-án. A Dunafejedelemségek oly mozgalom szintérévé váltak s rövid időn még inkább válandnak, melyek vagy végkép megdöntik a mostani uralkodó székét, vagy megdönthetetlenül megerősitendik. Mind a két párt ugyszólva elvetette eddig gyöngéden tartogatott álcáját s nyiltan harcra kél egymás ellen. A conservativ párt jelszava: unio az eddigi alapon, de idegen fejedelem alatt. A nemzeti párté: teljes unio, szélesebb választó törvény, a mostani herceg alatt. Mint a „Romanul“ mai száma irja, a conservativ párt egy adresst hordoztat, csak ugy kéz alatt szerteszét az országban, melyben idegen uralkodót kér a nemzet a hatalmaktól. Ki legyen ez idegen fejedelem, azt nem tudja, pedig szeretné; mert a Romanov- és Habsburg-háztól borsódzik a háta. Felhivja azért Rosetti a conservativeket, hogy ne duggassák ezen petitiót, hanem mint becsületes és tisztességes emberekhez illik, álljanak ki nyiltan vele a sikra, ha azt akarják, hogy idegen, nem pedig nemzeti fejedelem által kormányoztassanak.

A nemzeti párt nyiltabban lépett föl. E hó 23-dikán ugyanis megtartotta az 1848-ki vivmányok ünnepét itt Bukurestben, közel a metropoliához, az ugynevezett Fila-réten, mit most Szabadság mezejének irnak.

Ez ünnepet 13 év óta nem volt szabad megtartani mostanig. Még Kuza herceg sem engedte eddig, hogy a nemzeti párt e drasztikus szert elővegye. Bátran merem állitani, hogy ez ünnepély nemhogy kibékitené a két pártot, sőt a legnagyobb elkeseredést szülheti; mert az ott tartott beszédek valóban egyebet gyanusitás, sértegetés és gyülölködésnél nem is lehelenek. Hogy ne láttassam a levegőből beszélni, ide irok azon beszédekből egynehány helyet. De előbb megmondom, hogy e nevezetes ünnepélyen, mint maga a R. irja, csak tizezer lélek vett részt, a mi egy százezer lakosu és oly népes környékü városból, mint Bukurest, megdöbbentő kevés, ha még oda teszem, hogy pünkösd első napja volt. A szónokok Arion Antal költő, a magyar forradalomból ismeretes Cesár Boliák, ki a Zichy-féle drágaságok elsikkasztási gyanuja miatt itt helyben saját honfiai által oly élesen megbélyegeztetett — és Rosetti Károly, a Romanul szerkeztője, voltak.

Arion előadta röviden a gyülés célját. Cesár Boliak elmondja, hogy e helyen vetették a nép szivébe most 13 éve a szabadság, egyenlőség magvait, és a haza külső és belső ellenségeinek nem sikerült azt teljesen kiirtani. Elmondja, hogy emigrans korukban ők ajánlották a hatalmaknak a fejedelemségeknek egy idegen fejedelem alatti egyesitését, mert csak igy remélték, hogy meg fognak hallgattatni; de Isten nem akarta az idegen fejedelmet, csak az uniót. Most a haza esküdt ellenségei ismét feleleveniték ez eszmét; idegen fejedelmet kérnek, hogy a haza szabadságát megsemmisitsék. Ezután éles szavakkal festi a nemzet sorsát, ha ez idegen fejedelem alá kerülne. Elteti a nemzeti uralkodót és felhivja a gyülést egy az uniót sürgető kérelem aláirására. Rosetti idézi Bratianónak e helyen 1848-ban mondott szavait: „Emlékezzünk vissza, hogy a midőn e helyen összegyülni meg nem engedik, akkor a szabadság és igazság leigázva lesznek.“ „Tizenhárom év alatt egyszer sem volt szabad e helyen összegyülni. Tudjátok meg tehát, hogy a kik ezt ellenzették, azoknak gonosz céljaik kiválik. Testvérek! Miért félnek ezek a nyilvánosságtól, miért rágalmazzák az oláh nemzetet önmaga és Europa előtt? Tudjátok meg, hogy mihelyt ezek azt hallják, hogy közgyülés készül, rögtön ezt kiabálják: az oknaz és börtönbeli rablók, gyilkosok széttörték láncaikat, hogy a közbátorságot fenyegessék. Hát igazság, hát testvériség-e ez? Hát vadállatok, hát tolvajok vagytok-e ti, a kik rabolni és gyilkolni gyülnétek össze? Ez-e az ők hazafiságuk, ez-e az ők nemzetök iránti bizodalmok? Miért félnek a néptől, ha becsületes céljaik vannak? Ki szenvedett többet az idegenektől, ti, vagy a kik titeket rágalmaznak? Hát nem ti vagytok-e, kik véres verejéktekkel táplältátok az idegeneket, midőn mások táncoltak és mulattak a bálokban velök?“ sat. sat.

E beszédek után a vendégeskedés előtt aláirta a gyülés a következő kérelmet:

„Fennség! A moldva- és oláhországi románoknak egy állambai egyesitése eleitől fogva a legfőbb ohajtásuk volt; e nagy nemzeti ohajt, mely oly sokszor nyilvánittatott, végrehajtani Fennséged hivatott. Moldva-Oláhországnak a január 24-én választott alatti teljes egyesitése leend véghatára oly sok szenvedéseinknek, s csak az unio hozhatja meg a hitelt, bizalmat rendet és tekintélyt, országunk számára a csendet és nemzeti nagyságot. Buzgón kéri azért a nemzet Fennségedet, hogy egyesitse minél előbb a miniszteriumot és or-

szággyülést; hogy adassék nekünk uj választó-törvény, melynek alapján hivattathasson össze egy valódi nemzeti képviselet, mely értse és tudja kifejezni nemzeti ohajainkat és kivánalmainkat, valamint Fennséged hazafias érzelmeit. Fennség! Élj számos évekig, hogy valósithasd az oláhok minden ohajtásait! Éljen az egyesitett fejedelemség 1-ső Sándor János alatt!" Fennséged alattvalói" sat.

(K—k.)

= Rajacsics érsek ötven éves áldozársága m. hó 20-án igen fényesen lön Karlovicon megünnepelve. A nemzeti zászló először lobogott a szerencsétlen testvérharc dulása óta e helyen, testvériesen egybefűzve a szerb zászlóval. Az érdem e tekintetben Csernovics Pétert, a szerb nemzet valódi vezérét illeti, ki megjelenésekor e hiányt látván, szavára a nép által a magyar zászló a legmagasabb helyre tüzetett. Az egyházi szertartások bevégeztével a templomból kijövő patriarcha a magyar ruhában előtte álló Csernovicsot háromszor megcsókolta és megáldotta, mintegy megáldva azon eszmét, melyet a szerb nemzet az egyesülés e derék bajnokában lát.

= Pest városa legutóbbi közgyülésében elhatározta, hogy az ideiglenes országház fölépitésére szükségelt költségelőlegezést az államkötvények eladásából fedezi.

= Aradon f. hó 27-én a szeszgyártulajdonosok az adó megtagadása miatt azon utasitást kapták, hogy egy nap eltelte alatt fizessenek, máskép müködésök megszüntettetik.

= Trencsénmegyében a morva határszélen Dolitma helység kebelében junius 14-én állitották vissza a határoszlopot, melyet a Bach kormány kiásatott és félrevettetett volt. A szomszéd morvák is nagy számmal jelentek meg ez ünnepélyre. A Szózat tót nyelven elénekeltetett.

= Tornamegye tanácskozási teremében az adókönyveket kereső katonaság kiszurta Keglevics Gábor gr. tárnok arcképén a szemet. Ugy kell hagyni — jegyzi meg „M—g" — ez arcképet örökre, hadd emlékezzenek meg az unokák a régiekre."

— Gróf Pálffy János a pesti honvédsegélyző egyletnek 1000 ftot adományozott.

= A nemeslelkü Luczenbacher testvérpár, kiknek gőzhajói a Dunán, mint első honi vállalkozóknak, a magyar vállalatnak eddig is a legszebb nevet vivták ki, utóbbi időben hazaszeretetét még azáltal is bebizonyitá, hogy Tolnán az ügynökségnek 100 darab Pestre és visszautazhatásra szóló ingyenjegyet adott át azon meghagyással; hogy azon szegényebb sorsuak, kik vagy egészségök helyreállitása tekintetéből, vagy más ügyben utazni kényszerülnek, ha szegénységükről az illető lelkészi hivataltól bizonyitványt előmutatnak, az utazhatásra ily ingyenjegygyel megajándékoztassanak.

= Nyiregyházáról irják „M—g"-nak, hogy ott különösen Lónyai Menyhért birtoka van a katonai harácsnak kitéve. Maguk az adóbehajtó tisztviselők belátták, hogy aratás idején bajos adót fizetni, s akartak több izben halasztási határidőt adni: de távirati sürgönynyel felsőbb helyről meg van rendelve Lónyai birtokának folytonos és szakadatlan sanyargatására. (Bizonyára igen zokon vették ott fön e jeles hazánkfiának a roncsolt osztrák finánciа bünéről mondott országgyülési beszédét.)

= A bécsi postahivatal ugynevezett „fekete kabinet"je, mint a „P. H." értesül feloszlatott. A levelek biztonsága ezáltal is nyert tetemesen. Erdélyben még nem ritkán fordulnak elő felvágott levelek; ilyenről tesz emlitést a „K. K." szerkeztősége is, mely m. hó 19-én Tordáról küldetett hozzá, s a kolosvári postahivataltól reá volt irva: „Tordáról felvágva érkezett meg."

Köztudomásul.

A f. évi Nyárelő 30-án tartott előleges értekezlet egy honvédsegélyző egylet szervezése céljából Temesvárott bátorkodik a t. c. közönséget figyelmeztetni, hogy jótékony adományait csak a nyomtatott homloku, számozott és az alólirtak által hitelesitett ivekre sziveskedjék bejegyezni, melyek megkért honfiak által köröztetendnek.

Ugy szintén magáévá tevén a sorsjátékos vigalom rendezését, a már multkor megnevezett urakon kül nyereménytárgyakat még a Jósefvárosban Annau Jósef városkapitány, a gyárvárosban Perts K. városi hivatalnok urak is fölkérettek átvenni.

F.hó 21-ére jelöltetett ki az alakuló gyülés, melyen az addig aláirandó honfiak szavazattal birandnak, s melynek órája és helye utólag fog a lapok és falragaszok utján közzététetni.

Az értekezlet megbizásából:

Meskó Gyula, s. k. **Simon Imre**, s. k.
Ötevényi, id. jegyző s. k.

Felelős kiadó **Hazay Vilmos**.

HIRDETÉSEK

Hirdetmény.

Szimtyon Dants Vallepai lakos kérelme folytán 630 ft. o. é. és járulékai behajtása végett Michael Diakonovits és Julianna Diakonovits tulajdonukhoz tartozó 83 sz. a. ház Bánya-Bogsánban házhellyel és házikerttel együtt f. év Julius 19-én reggel 9 órakor s Augustus 21-én szinte 9 órakor reggel a helyszinén a legtöbbet igérőnek közárverés utján lészen eladandó. Venni szándékozók kötelesek 10% bánatpénzzel ellátva lenni. Az árverési feltételek alólirt irodájában naponta reggel 9 egész délután 3 óráig megtekinthetők.

Bogsán junius 19-én 1861.

48,3—2 **Kiss Ferenc**, szolgabiró.

Hirdetmeny.

Nikolaevits Jánosnak reschitzai lakosnak örökösei folyamodásuk folytán egy Nikolaevits György birtokához tartozott 2 kerekü vizimalom a Berzava folyón Roman-Reschitza helységében 400 □ öl térrel együtt 2100 ft. o. é. és járulékai behajtása végett e f. év julius hó 12-én és e f. év augustus 9-én mindenkor reggel 9 órakor a helyszinén közárverés utján fog eladatni; — a vételi feltételek alólirt irodájában megtekinthetők, s minden venni szándékozó 10% bánatpénzzel kell, hogy ellátva legyen.

Reschitza-bánya junius 14-én 1861.

46—3,3 **Hoffmann**, s. k. szolgabiró.

Mezei gazdáknak!

Temesvárott Fórk és társa könyvnyomdájában megjelent: „az őszi repce termesztésének biztos módja hazánkban" irta Knar Jósef, ára 1 ft. 10 kr. o. é. 47—3,3

A székesegyház mögötti 178-ik számu házban csinos és alkalmas lakások, valamint borpincék s istállók adandók bérbe f. é. 1. Novembertől. Kivenni szándékozók Eisenstädter Adolf és társai urak kereskedésében földszint nyerhetnek bővebb értesitést. (45—3,3)

Nyomatott **Hazay M. és fia Vilmos** betüivel Temesvárott.